

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Теодора Иванова Калейнска,

ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, Философски факултет, катедра „Политология, социология и културология“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор по политически науки“ по професионално направление 3.3. Политически науки /Европеистика – История на европейската интеграция – Източно разширяване на Европейския съюз/

Автор Гергана Антонова Тошева

Тема „Десетилетието на радикалната преориентация на българската външна политика /1989-1999г./ - приемственост и вътрешноинституционална съгласуваност на ориентацията към евроинтеграция на България“

Основание: участие в състава на научно жури, назначена със Заповед № РД 38-647/13.11.2019 - на Ректора на СУ „Св.Климент Охридски“

Докторант Гергана Антонова Тошева е представила дисертационен труд на тема „Десетилетието на радикалната преориентация на българската външна политика /1989-1999г./ - приемственост и вътрешноинституционална съгласуваност на ориентацията към евроинтеграция на България“, свързан с изследване на външната политика на РБългария в рамките на първото десетилетие от прехода и ролята, мястото, приемствеността и институционалната съгласуваност на институциите по отношение на ориентацията към евроинтеграция.

Изследваната и представена от докторант Тошева проблематика, е интересна, ще продължи да стои на вниманието на изследователи и политици в рамките на дебата на бъдещето на Европа и развитието на цялостния интеграционен процес, с оглед на използване на поуките от т.нар. Източно разширяване. Стабилна и силна Европа безспорно означава и ясен отговор на това, предстои ли ново разширяване на Западните Балкани. Намирам избраният подход на докторантката за оценка на Източното

разширяване през анализ на българската външна политика и ориентация, като оригинален и иновативен. Чрез прегледа на работата на българските институции /правителство и Парламент/ в рамките на десетилетие и съпътстващия политологичен анализ, е представено еволюирането на идеята за евроинтеграция и практическите стъпки, реализирани от институциите, за нейното осъществяване. Избраният подход е оригинален и може да бъде мултиплициран върху всеки анализ и всяка институция и мястото ѝ в интеграционния процес, което докторантката като предложения и изводи отнася към Западните Балкани в заключението на предложения труд.

Докторантката е представила изследване в общ обем от 276 страници, като 208стр. са основен текст, останалите представляват богата библиография от над 200 източника на български и английски език, две приложения с таблици и използвани основни документи.

Работата е подредена в четири глави /с обособени вътрешни параграфи и подпараграфи/, въведение и заключение. Първа глава Тошева посвещава на изясняване на работните понятия, с които ще борава в изследването /преориентация, външна политика, приемственост и вътрешноинституционална съгласуваност/, както и прави обзор на наличните академични дебати по Източното разширяване, по политиката на условност, по външна политика на България и др. Втора глава изследва историческото наследство в областта на външната политика до 1989, както и развитието на политиката за разширяване на ЕИО/ЕС. Извела и обяснила категориите, с които ще работи, Тошева предлага анализ на външната политика на България към евроинтеграция чрез работата на институциите /Народно събрание и Правителство/ през два основни индикатора – приемственост /трета глава/ и вътрешноинституционална съгласуваност /четвърта глава/. Считам, че двете глави имат приложен характер и правят добро впечатление с богатия сравнителен материал, който съпътства този анализ, предвид на факта, че докторантката подробно изследва седем правителства и пет състава на Народното събрание от първото десетилетие на прехода. Подробното изследване на политическия процес и отношението между институциите през призмата на външната политика на страната, и то ориентация към евроинтеграция, има практико-приносен момент. Представянето на това изследване през два, изведени от докторантката, индикатори /вътрешноинституционална съгласуваност и степен на приемственост/ е нов момент в политологичната литература и има също приносен характер. Докторантката дефинира основната си изследователска цел /“разбирането на генезиса на проблемите и резултатите на Източното разширяване на ЕС“ чрез анализиране на българския

външнополитически процес към интеграция/, определя и формулира изследователските си задачи, представя и защитава използваната методология и подходи за изследване и постигане на основната цел. След двете практически глави следват заключения, които позволяват плавен преход и логическа връзка с последващите индикатори на изследването на българската външна политика към евроинтеграция. В двете практически глави, докторантката е представила своите изследвания, които защитават тезата за спецификата на българския политически модел и динамиката на дизайна и практическите стъпки на евроинтеграционната идея на България, като успешно и убедително са проследени последователни правителствени мандати и решения на Народно събрание в рамките на едно от най-интензивните десетилетия в новата българска история, което от своя страна позволява докторантката да потвърди тезата си, че „радикалната преориентация на външната политика към евроинтеграция е във висока степен импулсирана от вътрешнополитически стимули, а не от външни фактори“ /202стр./.

Оценка на получените научни и научно-приложни резултати и приноси

Структурата на работата е съразмерна, балансирана и следва добра вътрешна логика. Работата има логична цялост, коректно са представени и проучени значителен обем автори, цитирания и документи, протоколи, стенограми от заседания, като всички са подчинени на общото изследване и са използвани коректно и акуратно в текста.

Докторантката е била относително убрана в дефинирането на своите приноси, като считам, че освен посочените три приноса от самата нея, можем да изведем също така:

- дефиниране на категориите приемственост и вътрешноинституционално съгласуване и умелото им използване в политологичния анализ на седем български правителства и пет състава на Народното събрание;

- отделянето, обособяване и изследване на четири основни етапа във външната политика на РБългария към евроинтеграция през оценка на приемствеността и вътрешноинституционалното съгласуване на институциите;

- изследването има определено интердисциплинарен характер. На основата на политологичния анализ на български институции, е изведен един аспект на водената политика, насочена към евроинтеграция и този аспект е оценен през два индикатора, предложени в методологията на докторантката – приемственост и вътрешноинституционално съгласуване; резултатите са обобщени удачно в Приложение

2;

- частичните препоръки, които докторантката формулира, свързани с особеностите на външната политика на Западните Балкани и уроците на Източното разширяване /българската външна политика към евроинтеграция/.

Нямам особени критични бележки към дисертационния труд. Бих си позволила кратък коментар и въпрос към докторантката. В двете практико-приложни глави /трета и четвърта/ докторантката детайлно разглежда десетгодишната работа на институциите, които имат конституционните правомощия да определят външната политика на страната, съответно парламент и правителство. Акуратно е представено и състоянието и липсата на политика на Съюза, пряко свързано с процесите на интеграция и сътрудничество, очертани са индикатори на европеизация.

Акуратно и детайлно са проследени исторически различните вътрешни показатели /съгласуваност между НС и МС, съгласуваност вътре в НС, парламентарен контрол, парламентарна отговорност и отчет, работа на МВнР/, които въвеждате, за да проследите двата избрани индикатора /последователност и вътрешноинституционална съгласуваност/. Това Ви позволява да заключите, че „българската евроинтеграция е плод на вътрешнополитически стимули“.

Не считате ли, че трябва да отчетем и идеологическите нагласи на политическите партии и мнозинства, излъчили българските правителства, което ги прави по-активни, по-последователни и по-единни по отношение на търсенето на реални преговори за европейска интеграция на страната. Процесът на европеизация на българските политически партии оказва сериозно влияние върху цялостния политически живот на страната, в това число работата на институциите, като той тече с различен интензитет в отделните партии. Но още с Правителството на Попов, както и сама отбелязвате /стр. 87-90/, независимо от ясно изразените идеологически различия, има ясно демонстриран политически и държавнически интерес към присъединяване към европейските фундаментални ценности и международни организации.

Оценка на автореферата

Представеният автореферат дава обща характеристика на дисертационния труд, представя структурата, съдържанието на изследователските глави, методологическата рамка на изследването и основните постигнати изводи. Авторефератът представя и ограниченията на изследването, основни източници и основните изводи. Авторефератът

отговаря на изискванията за такъв.

Предложена е справка на основните приноси, които докторантката отчита, макар те да могат да бъдат обогатени. Считам, че като цяло автореферът представя пълно и коректно съдържанието и същността на представения дисертационен труд.

Заклучение

Представеният дисертационен труд на Гургана Антонова Тошева отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и на правилника за прилагането му, както и на Правилника за реда за придобилане на научни степени и заемането на академични длъжности на СУ „Св.Климент Охридски“ за придобиването на образователна и научна степен „Доктор“. Предложен е завършен изследователски научно-практически труд. Това ми позволява да предложа на членовете на научното жури да вземат решение за присъждане на образователна и научна степен „доктор на политическите науки“ в професионално направление 3.3. Политически науки /Европеистика – История на европейската интеграция – Източно разширяване на ЕС/ на Гургана Антонова Тошева.

10 януари 2020г.

Велико Търново

Изготвил становището:

/доц.д-р Теодора Калейнска/